

М. М. Сірант

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного та міжнародного права,
декан магістратури Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти
Національного університету "Львівська політехніка",
Myroslava55m@gmail.com

ПРИНЦИПИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

© Сірант М. М., 2019

Розглянуто принципи правового регулювання публічних закупівель в Європейському Союзі щодо адаптації в національне законодавство в умовах реформування державного управління та розвитку інформаційного суспільства. Проаналізовано принципи гласності, пропорційності, прозорості, взаємного визнання, справедливості, об'єктивності, мінімальної вартості з позиції практики Суду ЄС у контексті розвитку принципу транспарентності публічної влади в державах-членах ЄС та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключові слова: принципи правового регулювання; державні закупівлі; Європейський Союз; право Європейського Союзу.

М. М. Сірант

ПРИНЦИПЫ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ПУБЛИЧНЫХ ЗАКУПОК В ЕВРОПЕЙСКОМ СОЮЗЕ

Рассмотрено принципы правового регулирования государственных закупок в Европейском Союзе по адаптации в национальное законодательство в условиях реформирования государственного управления и развития информационного общества. Проанализировано принципы гласности, пропорциональности, прозрачности, взаимного признания, справедливости, объективности, минимальной стоимости с позиции практики Суда ЕС в контексте развития принципа транспарентности публичной власти в государствах-членах ЕС и внедрения информационно-коммуникационных технологий.

Ключевые слова: принципы правового регулирования; государственные закупки; Европейский Союз; право Европейского Союза.

M. M. Sirant

Dean for Master's Studies

Assoc. Prof.

of the Department of Constitutional and International Law
Institute of Jurisprudence, Psychology and Innovative Education
Lviv Polytechnic National University

PRINCIPLES OF LEGAL REGULATION OF PUBLIC PROCUREMENTS IN THE EUROPEAN UNION

This article discusses the principles of legal regulation of public procurement in the European Union for adaptation into national legislation in terms of reforming public administration and development of the information society. Analyzes the principles of transparency, proportionality, transparency, mutual recognition, fairness, objectivity, the minimum value of the position of the Court in the context of the EU principle of transparency

of public authorities in the EU member states and implementation of information and communication technologies.

Key words: principles of legal regulation, government procurement, European Union, European Union law.

Постановка проблеми. Асоціація України і Європейського Союзу ставить завдання прискореної адаптації національного законодавства до вимог Європейського Союзу у всіх галузях соціально-економічної діяльності держави, зокрема в системі публічних закупівель. Прийнятий в державі закон України від 25 грудня 2015 року “Про публічні закупівлі” у загальному аспекті враховує вимоги Директиви 2014/24/ЄС Європейського Парламенту і Ради ЄС від 26 лютого 2014 року “Про державні закупівлі та скасування Директиви 2004/18/ЄС”. Проте для формування національного законодавства, яке охоплює відомче нормативно-правове регулювання у сфері публічних закупівель, особливої актуальності набуває розгляд принципів права, на підставі яких формується законодавство у зазначеній сфері, оскільки, залишаючись чинними протягом певного періоду, принципи водночас враховують зміни у соціально-економічній сфері, зумовлені розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, пріоритетним розвитком малого і середнього бізнесу та подальшим розподілом праці в Європейському Союзі.

Аналіз дослідження проблеми. Принципи європейського права у національній юридичній науці розглядали В. Авер'янов, Л. Богачова, В. Бондаренко, Н. Бортник, В. Дерезь, В. Колесніченко, М. Ковалів, В. Ортинський, О. Остапенко, М. Ославський, Г. Писаренко та інші вчені. Водночас соціально-економічні зміни, зумовлені реформуванням національної економіки, потребують наукового погляду на принципи правового регулювання публічних закупівель з позиції Суду Європейського Союзу та практики, яка існує у країнах ЄС.

Метою статті є дослідження принципів правового регулювання публічних закупівель в Європейському Союзі.

Виклад основного матеріалу. Предметом науки про правове регулювання процесів інтеграції, як зазначає В. Ортинський, є узагальнення, аналіз і зіставлення правового регулювання суспільних відносин, що становить сукупний інтеграційний досвід у всіх його формах і проявах, розкриваючи правові механізми, прийоми та методи, що застосовуються для регулювання суспільних відносин, залучених в інтеграційні процеси, наднаціональні механізми, які забезпечують життєдіяльність інтеграційних об'єднань, їх взаємодію з державами, міжнародними організаціями та іншими суб'єктами міжнародного права [1, с. 8]. У цьому контексті дослідження принципів права ЄС актуальне для національного законодавства, особливо у такій важливій сфері, як публічні закупівлі. О. Богачова пише, що принципи права ЄС – це основні засади цієї правової системи, які визначають зміст правотворчої, правозастосовної та правоохоронної діяльності Союзу загалом і його держав-членів. Європейський суд під загальними принципами права ЄС розуміє неписане право ЄС, а саме – загальні принципи міжнародного права та загальні правові принципи, що поділяють всі держави-члени ЄС. Юридичною підставою введення принципів права до правової системи ЄС є установчі договори Союзу [2, с. 48].

За визначенням авторів Crown Agents Ltd. “Гармонізація системи публічних закупівель в Україні зі стандартами ЄС”, серед принципів правового регулювання публічних закупівель в ЄС виділяються такі: принцип прозорості, принцип взаємного визнання, принцип недискримінації, принцип рівного ставлення, принцип пропорційності [3].

В. Бондаренко, Н. Пустова у контексті Закону України 25 грудня 2015 року “Про публічні закупівлі” виділяють принципи: добросовісної конкуренції, максимальної економії та ефективності, відкритості та прозорості на всіх стадіях закупівель, недискримінації учасників, об'єктивної та неупередженої оцінки тендерних пропозицій, професіоналізму, відповідальності за резуль-

тативність забезпечення публічних потреб та ефективність витрачання бюджетних коштів, стимулювання інновацій, інформатизації процедур, запобігання корупційним діям і зловживанням [4, с. 159].

На думку В. Бондаренко, Н. Пустової, важливо чітко визначити замовника закупівель, оскільки від цього залежить можливість застосування відповідних норм. У зв'язку з цим видається логічним насамперед розкрити принцип державної влади як замовника публічних закупівель, хоч він і не є одним із загальноприйнятих принципів у праві ЄС.

Термін “замовник” у праві ЄС трактується широко – як організація, що розпоряджається бюджетними коштами, ставлячи публічну мету або діючи в її інтересах. Як замовника право ЄС виділяє державу та органи публічної влади в функціональному значенні. Термін “публічна влада” охоплює центральні органи державної влади, органи влади АР Крим, Києва та Севастополя, обласні та місцеві органи влади та місцеве самоврядування.

Діяльність органів, яка регулюється нормами публічного права, повинна відповідати трьом критеріям одночасно. По-перше, вони створені з метою задоволення потреб публічного інтересу.

По-друге, вони повинні володіти правосуб'єктністю. По-третє, їхня діяльність фінансується за рахунок бюджету або органи публічної влади здійснюють безпосереднє управління чи нагляд і контроль щодо їх діяльності.

Публічне право Європейського Союзу охоплює аутсорсинг у сфері надання державних і муніципальних послуг. Незважаючи на те, що орган формально не є складовою частиною державного управління, але здійснює покладені на нього публічні функції, на нього поширюються поняття та дія законодавства ЄС про державні закупівлі.

М. Ковалів вказує, що реалізація повноважень публічних замовників, пов'язаних із формуванням і реалізацією цільових програм різного рівня та проєктів у сфері публічних замовлень, вимагає високого ступеня професіоналізму посадових осіб, які беруть участь в цьому процесі [5, с. 98]. У контексті законодавства ЄС це проявляється передусім у принципі прозорості. Будучи одним із ключових принципів у правовому регулюванні публічних закупівель у ЄС, принцип прозорості ставить дві основні мети: забезпечити функціонування відкритої системи публічних закупівель у державах-членах із заборонаю дискримінації за ознакою державної приналежності; створити умови для доступу підприємств із держав-членів до тендерних процедур.

Принцип прозорості поєднується із принципом гласності та відкритості, що в умовах інформаційного суспільства надзвичайно важливо. З позиції С. Єсімова, розглядаючи застосування інформаційних технологій для формування довіри до органів державної влади, принцип прозорості, гласності та відкритості визначає можливість широкого та вільного обговорення й участі у формуванні та реалізації замовлень організацій громадянського суспільства та окремих громадян. Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій дає змогу на новому рівні здійснювати інформаційне забезпечення процесів прийняття організаційно-адміністративних рішень в органах державної влади за участю громадян та їх інститутів [6, с. 175]. Прозорість публічних закупівель – це результат виконання обов'язку замовника щодо повідомлення зацікавлених сторін, надання необхідної інформації для можливості участі в тендері й оголошення результатів. Принцип прозорості у поєднанні з принципом гласності накладає на державу зобов'язання щодо забезпечення потенційних учасників торгів достатньою для створення конкуренції інформацією та щодо контролю неупередженості процедури закупівель.

Принцип прозорості у поєднанні з принципами гласності та відкритості справляє очевидний вплив на розвиток торгівлі між державами-членами. Чим більше зацікавлених потенційних постачальників, тим гостріша конкуренція, а це неодмінно позначиться на цінах контракту в заявках

Використання інформаційних технологій в організації публічних закупівель розглядається в Європейському Союзі як інструмент підвищення ефективності за зменшення адміністративних витрат на організаційні процедури. Директива 2014/55/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 16 квітня 2014 року про електронне інвойсування (е-інвойсування) в державних закупівлях [3, с. 622] дає можливість за великої кількості заявок значно зменшити адміністративні витрати, пов'язані із напрямом повідомлень усім учасникам процедури закупівель.

Загальноправові принципи адміністративного права – верховенство права, гласність, прозорість, відкритість створюють умови для реалізації принципу рівного ставлення, якого повинні дотримуватися під час проведення закупівель, які підпадають під дію Директиви 2014/24/ЄС Європейського Парламенту і Ради ЄС від 26 лютого 2014 року про державні закупівлі та скасування Директиви 2004/18/ЄС [3, с. 25], Директиви 2014/25/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 лютого 2014 року щодо здійснення закупівель організаціями, що працюють у водогосподарському, енергетичному, транспортному секторах та секторі поштових послуг, яка скасовує Директиву 2004/17/ЄС [3, с. 253]. Принцип рівного ставлення передбачає рівні умови для учасників торгів під час подавання заявок (інакше кажучи, рівне ставлення щодо допуску до торгів) і оцінки цих заявок замовником.

Принцип рівного ставлення, покладений в основу директив про державні закупівлі, покликаний сприяти розвитку конкуренції, оскільки він зобов'язує замовника створювати умови, за яких учасники торгів володітимуть рівними шансами на успіх; він не дозволяє формулювати умови так, щоб один із учасників отримував перевагу під час проведення адміністративних процедур. Принцип рівного ставлення неодноразово використовувався у практиці Суду ЄС у справах, пов'язаних із проведенням публічних закупівель [7]. Не вважається порушенням принципу рівного ставлення ситуація, за якої замовник вимагає від учасника торгів передавання певних документів, що описують його поточний стан (наприклад, опублікований звіт), на стадії розгляду пропозицій, після закінчення встановленого терміну на подавання документів, з метою виявлення бюджетних переваг (нааявності субвенцій). У цьому випадку Суд ЄС основує своє рішення на визначенні економічних категорій дискримінації та обмеження, яке передбачене Договором про функціонування Європейського Союзу [8].

Принцип рівного ставлення забезпечується за рахунок принципу гласності, прозорості, відкритості, які виступають особливим аспектом принципу недискримінації [9]. У загальному вигляді заборона дискримінації відображена у ст. 18 Договору про функціонування Європейського Союзу і в ст. 2 Договору про Європейський Союз [7]. Відповідно до принципу недискримінації аналогічні ситуації не повинні розглядатися по-різному, а різні ситуації не повинні розглядатися однаково, крім випадків, коли такий розгляд об'єктивно обґрунтований. Принцип недискримінації передбачає недопущення дискримінації щодо постачальника товарів, робіт і послуг за ознакою національної приналежності та скасування обмежень, які за природою спрямовані на заборону або перешкоджання діяльності постачальника, заснованого в іншій державі-члені, де він здійснює господарську діяльність, постачає органам публічної влади аналогічні продукцію або послуги.

Принцип недискримінації, як і принципи рівного ставлення, гласності, відкритості, прозорості, застосовується на всіх стадіях проведення публічних закупівель, а не тільки в момент подавання заявок. Якщо замовник організував би процедуру торгів так, що учасники з інших держав-членів не змогли б подати свої заявки, то були б підірвані конкуренція і основна ідея внутрішнього ринку, на яких ґрунтується Європейський Союз. У процедурному аспекті є деякі відмінності щодо реалізації кожного із названих принципів, що зумовлено передусім національним законодавством, але, враховуючи значення Директиви Європейського Союзу у контексті нормотворчості, національне право публічних закупівель відповідно коригується, що помітно в національному нормативному регулюванні державних – публічних закупівель.

У загальному розумінні права Європейського Союзу принцип недискримінації, закріплений у Договорі про функціонування Європейського Союзу, виражається в забороні різного ставлення, передусім за ознакою національної приналежності, до схожих ситуацій та у забороні однакового регулювання різних ситуацій.

Принцип пропорційності є одним із загальних принципів права Європейського Союзу в правовому регулюванні публічних закупівель. Організацію проведення закупівельних заходів вважають відповідною до принципу пропорційності тільки в тому випадку, якщо вона належна і необхідна для досягнення поставленої мети, визначеної публічним інтересом. Якщо мета досягається декількома способами, то принцип пропорційності передбачає вибір заходу із витратами щодо поставленої мети, які визначаються відношенням до мінімальних витрат, визначених на

підставі чинного національного законодавства, яке охоплює усі адміністративні процедури, передбачені національним і європейським законодавством. Держави-члени зобов'язані в своїх діях керуватися принципом пропорційності, коли застосовують право ЄС.

Цей принцип має особливе значення у правовому регулюванні публічних закупівель у ЄС, зокрема, зважаючи на діяльність підприємств, яким доручено управління службами загальноєкономічного значення відповідно до ст. 106 (2) Договору про функціонування Європейського Союзу. Доцільно зауважити, що витрати на діяльність тендерних комісій оплачуються з бюджету адміністративно-територіального утворення, яке проводить адміністративні процедури закупівлі із подальшою компенсацією із державного бюджету, але у межах, визначених принципом пропорційності.

Принцип взаємного визнання як одне із фундаментальних положень внутрішнього ринку ЄС має велике значення у регулюванні публічних закупівель. Особливість юридичного значення полягає у тому, що цей принцип сформував як судовий прецедент Суд Європейського Союзу 20 лютого 1979 року, розглядаючи справу "Cassis de Dijon". Суд визнав, що товари, вироблені в одній державі-члені, які відповідають національним стандартам, що не суперечать стандартам ЄС або вироблені за стандартами ЄС, можуть безперешкодно поставлятися на ринок іншої держави-члена [10].

Принцип взаємного визнання є одним із базових як під час проведення публічних закупівель, так і в праві ЄС загалом. Він спрямований на зближення національних законодавств держав-членів у тих сферах, де проблематично або неможливо прийняти акт гармонізації або уніфікації, розцінюючи національні вимоги однієї держави-члена як власні на території інших держав-членів, і навпаки – визнати національні вимоги інших держав-членів як власні на території окремо взятої держави-члена.

Говорячи про регулювання публічних закупівель в законодавстві ЄС, доцільно зауважити, що Директиви Європейського Парламенту і Ради від 26 лютого 2014 року 2014/24/ЄС і 2014/25/ЄС застосовуються тільки до торгів, які відповідають критерію мінімальної вартості. На контракти, вартість яких нижча від встановлених у Директиві, не поширюється її дія.

Принцип мінімальної вартості дає можливість удосконалювати національне законодавство, що особливо важливо для розвитку місцевого самоврядування, оскільки тільки ті контракти, які відповідають критерію мінімальної вартості, регулюються Директивами ЄС. Якщо вартість контракту нижча, процедура закупівель буде повністю регулюватися національним правом держави-члена. Вказана обставина має значення для національного законодавства. Найінтенсивніше процеси європейської інтеграції перебігають у сфері економіки та транспорту, проявляючись в активному формуванні єдиного європейського фінансово-правового простору, який нівелює особливості розвитку національного законодавства. Проблеми в процесі адаптації національного законодавства до вимог ЄС можна вирішити лише за комплексного підходу на підставі структурного аналізу до оптимізації національного законодавства, з урахуванням основоположної ролі європейського законодавства, що забезпечить гармонійне поєднання публічного та приватноправового регулювання суспільних відносин [11, с. 34].

Принцип справедливості можна розглядати як узагальнювальне положення для принципів гласності, відкритості, прозорості, рівного ставлення, недискримінації. Адміністративна процедура закупівлі для публічних потреб буде справедливою тоді, коли до процедури закупівель допущено всіх причетних до кандидатів, щодо яких застосовувалося рівне ставлення незалежно від національної приналежності, а вибір переможця ґрунтувався лише на економічних і технічних характеристиках пропонуванних робіт, товарів і послуг. Принцип справедливості є одним із базових положень регулювання публічних закупівель в ЄС, який, незважаючи на юридичну природу, забезпечує ефективні техніко-технологічні та якісні показники публічних замовлень і визначає правове закріплення принципу об'єктивності. Принцип об'єктивності забезпечує чіткий опис критерію визначення переможця контракту, а рішення за всіма ключовими питаннями приймають на підставі об'єктивних даних відповідно до загальноприйнятої професійної практики. Принцип об'єктивності зобов'язує замовників належно оцінювати заявки учасників на підставі адекватної оцінки поданої інформації на предмет відповідності заявленому критерію присудження контракту.

Висновок. Регулювання публічних закупівель у ЄС ґрунтується на низці принципів: прозорості, взаємного визнання, недискримінації, рівного ставлення, пропорційності, справедливості, об'єктивності, принципі державної влади як замовника публічних закупівель та принципі мінімальної вартості. Багато принципів (зокрема, принцип прозорості, недискримінації, рівного ставлення) застосовуються не тільки у наднаціональному регулюванні публічних закупівель, а й на національному рівні. Проект ЄС “Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС” сприяє реформуванню державних закупівель і розвитку системи моніторингу та контролю державної допомоги, відповідно до міжнародних зобов'язань України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ортинський В. Л. Право інтеграції – перспективний напрям розвитку юридичної науки. *Вісник Нац. університету “Львівська політехніка”. Юридичні науки.* 2016. № 845. С. 4–11.
2. Богачова Л. Л. Принципи європейського і національного права (порівняльно-правовий аналіз критеріїв класифікації) // *Державне будівництво та місцеве самоврядування.* 2013. Вип. 26. С. 47–60.
3. Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС. Проект фінансується Європейським Союзом. Strasbourg, Crown Agents Ltd. 2015. 637 с.
4. Бондаренко В. А. Характеристика принципів адміністративних процедур публічних закупівель // В. А. Бондаренко, Н. О. Пустова. *Наук. вісник Львів. держ. ун-ту внутрішніх справ,* 2017. № 1. С. 150–161.
5. Ковалів М. В. Основи управління в органах внутрішніх справ: навч.-практ. посіб. / М. В. Ковалів. Львів, 2010. 340 с.
6. Єсімов С. С. Правове регулювання застосування інформаційних технологій для формування довіри до органів державної влади. *Наук. вісник Львів. держ. ун-ту внутрішніх справ. Серія юридична.* 2015. № 1. С. 173–184.
7. Вплив практики Суду ЄС у сфері держзакупівель України. *Держзакупівлі: щоміс. спеціал. журнал.* 2016. № 6. [Електронний режим]. – Режим доступу: <http://edz.mcfra.ua/article.aspx?aid=47025>.
8. Консолідовані версії договору про Європейський Союз (вчиненого в Маастрихті сьомого дня лютого тисяча дев'ятсот дев'яносто другого року) та Договору про функціонування Європейського Союзу (вчиненого в Римі двадцять п'ятого дня березня місяця року одна тисяча дев'ятсот п'ятдесят сьомого). Офіційний портал Верховної Ради України. [Електронний режим]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_b06.
9. Пухтецька А. А. Європейські принципи адміністративного права / А. А. Пухтецька. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2012. 240 с.
10. Judgment of the Court of 20 February 1979. *Rewe-Zentral AG v Bundesmonopolverwaltung für Branntwein.* Reference for a preliminary ruling: Hessisches Finanzgericht – Germany. Measures heaving an effect equivalent to quantitative restrictions. Case 120/78. [Електронний режим]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61978CJ0120>
11. Єсімов С. С. Окремі аспекти адаптації національного транспортного законодавства до вимог Європейського Союзу у транспортній сфері / С. С. Єсімов, Х. А. Висоцька. *Вісник Нац. університету “Львівська політехніка”. Юридичні науки.* 2014. № 801. С. 29–34.

REFERENCES

1. Ortynskyi V. L. *Pravo intehratsii – perspektivnyi napriam rozvytku yurydychnoi nauky / V. L. Ortynskyi* [The right of integration - a perspective direction of the development of legal science]. Visnyk Nats. universytetu “Lvivska politekhnika”. Yurydychni nauky. 2016. No. 845. P. 4–11.
2. Bohachova L. L. *Pryntsypy yevropeiskoho i natsionalnoho prava (porivnialno-pravovyi analiz kryteriiv klasyfikatsii)* / [Principles of European and national law (comparative legal analysis of classification criteria)]. Derzhavne budivnytstvo ta mistseve samovriaduvannia. 2013. Vyp. 26. P. 47–60.
3. *Harmonizatsiia systemy derzhavnykh zakupivel v Ukraini zi standartamy YeS. Proekt finansuietsia Yevropeiskym Soiuzom* [Harmonization of the public procurement system in Ukraine with EU standards. The project is funded by the European Union]. – Strasbourg, Crown Agents Ltd. 2015. – 637 p.
4. Bondarenko V. A. *Kharakterystyka pryntsypiv administratyvnykh protsedur publichnykh zakupivel*

[Characterization of principles of administrative procedures of public procurement]. V. A. Bondarenko, N. O. Pustova. *Nauk. visnyk Lvivskoho derzh. un-tu vnutrishnikh sprav*, 2017. No. 1. P. 150–161.

5. Kovaliv M. V. *Osnovy upravlinnia v orhanakh vnutrishnikh sprav: navch.-prakt. Posib* [Fundamentals of Management in the Interior: study-pract. tool]. / M. V. Kovaliv. Lviv, 2010. 340 p.

6. Yesimov S. S. *Pravove rehulivannia zastosuvannia informatsiinykh tekhnolohii dlia formuvannia doviry do orhaniv derzhavnoi vlady* [Legal regulation of the use of information technologies for building trust in public authorities]. *Nauk. visnyk Lviv. derzh. un-tu vnutrishnikh sprav. Seriiia yurydychna*. 2015 No. 1. P. 173–184.

7. *Vplyv praktyky Sudu YeS u sferi derzhzakupivel Ukrainy* [Impact of the Court of Justice's practice in the field of public procurement in Ukraine]. *Derzhzakupivli: shchomisiachnyi spetsializovanyi zhurnal*. 2016. No. 6. [Elektronnyi rezhym]. – Rezhym dostupu: <http://edz.mcfr.ua/article.aspx?aid=47025>.

8. *Konsolidovani versiidohovoru pro Yevropeyskyi Soiuz(vchynenoho v Maastrykhti somoho dnia liutoho tysiacha deviatsot devianosto druhoho roku) ta Dohovoru pro funkcionuvannia Yevropeiskoho Soiuzu (vchynenoho v Rymi dvadtsiat piatoho dnia bereznia misiatsia roku odna tysiacha deviatsot piatdesiat somoho)* [Consolidated version European Union Treaty (done at Maastricht on the seventh day of February in the year one thousand nine hundred and ninety-two) Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine]. Ofitsiinyi portal Verkhovnoi Rada Ukrainy. [Elektronnyi rezhym]. – Rezhym dostupu: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_b06.

9. Pukhtetska A. A. *Yevropeiski pryntsypy administratyvnoho prava* [European principles of administrative law] / A. A. Pukhtetska. K.: In-t derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho NAN Ukrainy, 2012. 240 p.

10. *Judgment of the Court of 20 February 1979. Rewe-Zentral AG v Bundesmonopolverwaltung für Branntwein. Reference for a preliminary ruling: Hessisches Finanzgericht – Germany. Measures heaving an effect equivalent to quantitative restrictions* [Judgment of the Court of 20 February 1979. Rewe-Zentral AG v Bundesmonopolverwaltung für Branntwein. References for a preliminary ruling: Hessisches Finanzgericht – Germany. Measures heaving an effect equivalent to quantitative restrictions]. Case 120/78. Elektronnyi rezhym]. Rezhym dostupu: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61978CJ0120>

11. Yesimov S. S. *Okremi aspekty adaptatsii natsionalnoho transportnoho zakonodavstva do vymoh Yevropeiskoho Soiuzu u transportnii sferi* [Some aspects of adaptation of national transport legislation to the requirements of the European Union in the field of transport] / S. S. Yesimov, Kh. A. Vysotska. *Visnyk Nats. universytetu “Lvivska politekhnika”*. Yurydychni nauky. 2014. No. 801. P. 29–34.

Дата надходження: 27.06.2019 р.